

Koronavirusas (COVID-19). Įvairių patalpų ir paviršių valymas ir dezinfekcija.

LAIKINOSIOS REKOMENDACIJOS

Pasaulio šalių ligų prevencijos ir kontrolės centrų laikinosios rekomendacijos įvairių patalpų valymui ir dezinfekcijai koronaviruso (COVID-19) metu.

Rekomendacijos parengtos pagal LR Sveikatos apsaugos ministerijos (SAM), Europos (ECED), Amerikos (CDC), Kinijos (CCDC), Singapūro (NCID), Pietų Korėjos (KCDC) ligų prevencijos ir kontrolės centrų, Australijos vyriausybės sveikatos departamento (AGHD), Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO/WHO) pateiktą, atliktus ir patvirtintus naujausius mokslinius tyrimus bei gerosios praktikos metodikas.

Rekomendacijos skirtos verslui, viešosioms organizacijoms, namų ūkiui ir apgyvendinimo vietos (prekybos centrai, ofisai, universitetai, mokyklos, darželiai, transportas, terminalai, stotys, sandėliai, daugiabučiai, namai ir t.t.), valymo įmonėms ir valymo paslaugų teikėjams.

Šios rekomendacijos nėra taikomos patalpų oro valymui ir dezinfekavimui ir sveikatos priežiūros įstaigoms. Rekomendacijos yra taikomos siekiant išvengti, imtis prevencijos priemonių ar prisidėti prie koronaviruso (COVID-19) plitimo kontrolės. Pateiktomis rekomendacijomis yra siekiama apriboti viruso išlikimą ant patalpose esančių paviršių, todėl gali būti taikomos profilaktiškai arba įtarus, patvirtinus COVID-19 atvejį.

1. ĮŽANGA

Koronavirusas (COVID-19) tapo pasaulio ir visų mūsų neišvengiama nemalonia kasdienybe. Šiuo metu yra žinoma, kad naujasis koronavirusas, kuris sukelia COVID-19 ligą, plinta tarp žmonių artimo kontakto metu (apie 2 metrai), lašelinio būdu.

1.1. Ar koronaviruso (COVID-19) bakterijos nusėda ant įvairių vidaus patalpų paviršių?

Atsakymas yra trumpas – taip, moksliniai tyrimai tai patvirtino.

1.2. Kiek laiko naujasis koronavirusas (COVID-19) gali išlikti gyvybingas ant vidaus patalpų paviršių?

Atlikti moksliniai tyrimai rodo, kad koronavirusas (COVID-19) gali nusėsti ant įvairių paviršių bei išlikti aktyvus nuo kelių valandų iki kelių dienų. Panašūs koronavirusai gali išsilaikyti ant kietų paviršių, tokių kaip stiklas, metalas ar plastikas. Patikslinti tyrimai susiję su COVID-19 rodo, jog COVID-19 gali išlikti stabilus, aktyvus ir gyvybingas ant plastiko ir metalinių paviršių – apie 3 dienas, medinių ir varinių paviršių – apie 4 valandas, kartono – apie 24 valandas. Todėl greitas reagavimas, valymas ir dezinfekcija gali būti esminis dalykas, imantis prevencijos priemonių ar siekiant sukontroliuoti COVID-19 infekcijos plitimą, kadangi tokie paviršiai kaip durų rankenos, stalviršiai, elektroninė įranga ir pan. gali perduoti virusines ir bakterines ligas.

Įvairių patalpų ir jose esančių paviršių valymas ir dezinfekcija, karantinas, saugaus atstumo tarp žmonių laikymasis, asmens apsaugos priemonės bei reguliariai atlikta rankų higiena, gali būti viena iš geriausių praktikų siekiant išvengti ar bent jau sukontroliuoti COVID-19 infekciją ir kitas virusines ligas mūsų visų aplinkoje.

1.3. Kokios yra taikomos rekomendacijos patalpų valymui ir dezinfekcijai imantis prevencijos, įtariant arba patvirtinus COVID-19 atvejį?

Žemiau pateiktos laikinosios rekomendacijos patalpų valymui ir dezinfekcijai.

2. NAUDOJAMOS SĄVOKOS IR SUTRUMPINIMAI:

2.1. Valymas - reiškia vizualiai matomų nešvarumų ir teršalų pašalinimą nuo įvairių paviršių. Įprastai valymas nepanaikina mikrobus, virusus, tačiau jis gali sąlyginai sumažinti jų skaičių, mažinant infekcijos plitimo riziką. Tačiau vien tik valymas nesunaikina mikrobus ir virusus.

2.2. Dezinfekavimas (dezinfekcija) - reiškia fizinių ir cheminių priemonių naudojimą, siekiant sunaikinti dalį arba visus mikrobus. Šis procesas nebūtinai nuvalo nešvarius paviršius arba pašalina mikrobus, tačiau tinkamai atliekant paviršių dezinfekciją galima dar labiau sumažinti infekcijos ir mikrobus plitimo riziką aplinkoje.

2.3. Plovimas (drėgnas valymas) – šis procesas yra dažnai pamirštamas atliekant valymą ir dezinfekciją, nors darbas atrodo paprastas ir aiškus, tačiau plovimo reikšmė valyme ir dezinfekavime yra didelė. Priežastis labai elementari – jeigu paviršius ir ant jo esantys nešvarumai pirmiausia nėra nuplauti, po jais esantys mikrobai yra daug sunkiau pasiekiami, o kartais visai nepasiekiami dezinfekcijos priemonei.

PASTABA: norint tinkamai atlikti valymą ir dezinfekciją, paviršius reikia valyti naudojant drėgną valymo/plovimo būdą (sausas valymas viruso nepašalina ir nesunaikina). Priežastis labai paprasta – jeigu paviršius nėra nuvalytas drėgnai (t. y. nėra nuplautas), ant jo esančios bakterijos ir mikrobai gali būti nepasiekiami dezinfekcijos priemonėmis. Todėl drėgnas valymas arba įvairių paviršių plovimas yra labai svarbus, norint tinkamai ir efektyviai panaikinti dalį arba visus mikroorganizmus.

2.4. SDL – cheminių priemonių saugos duomenų lapai

2.5. AAP – asmeninės apsaugos priemonės

PRISIMINTI: valymo pagalba panaikinami vizualiai matomi nešvarumai, tuo tarpu dezinfekcijos pagalba (kuri įprastai seka po užterštų paviršių valymo) galima sunaikinti daugelį arba visus mikrobus ir virusus. Kovoiant su COVID-19 ir kitais panašiais virusais, pirmiausia nešvarius paviršius ir

„kontaktinius taškus“ reikia nuvalyti drėgnuoju būdu (plovimu), o po to naudoti dezinfekcijos priemonę ir juos išdezinfekuoti. Vienas iš efektyviausių būdų atlikti tinkamą viruso kontrolę ant patalpų paviršių: tinkamai nuvalyti paviršius, o po to juos tinkamai išdezinfekuoti.

PASTABA: kai kurios dezinfekavimo priemonės yra pritaikytos atlikti valymą ir dezinfekciją vienu metu (žiūrėti naudojamos cheminės priemonės aprašymą, gamintojų rekomendacijas, naudojimo instrukcijas ir SDL).

3. BENDROSIOS REKOMENDACIJOS ĮVAIRIŲ PATALPŲ PAVIRŠIŲ VALYMIUI IR DEZINFEKAVIMUI

Įmonės ir organizacijos turi pastoviai atlikti patalpų valymą ir dezinfekciją bei kasdien reguliariai valyti ir dezinfekuoti dažnai liečiamus paviršius – „kontaktinius taškus“ (pavyzdžiui: stalus, durų rankenėles, šviesos jungiklius, distancinius (nuotolinio valdymo) pultelius, tualetus, kriaukles, dušus, vonias, vandens maišytuvus, vaikų žaislus, tualetinio popieriaus ir rankų servetėlių laikiklius, rankų džiovintuvus, klaviatūras, mobiliuosius telefonus, planšetes, el. virdulius, kavos ir maisto aparatus, buitinės technikos jungiklius, durų skambučius, šiukšliadėžes, kėdes ir jų rankų atramas ir t. t.). Esant dideliame klientų ar darbuotojų srautui (prekybos centrai, vaistinės, sandėliai ir t.t.), paviršių „kontaktiniai taškai“ turi būti valomi ir dezinfekuojami ne rečiau nei tris kartus per dieną ir pagal poreikį (t. y. atsižvelgiant į paviršių užterštumą, klientų ir darbuotojų srautus). Ypač intensyviai liečiami „kontaktiniai taškai“ turi būti dezinfekuojami nuolat (pavyzdžiui, kas valandą arba po panaudojimo).

Paviršiai turi būti valomi tam pritaikytais valikliais, dezinfekuojami paruoštais valikliais (žr. <http://sam.lrv.lt/uploads/sam/documents/files/KORONA/rekomendacijos%20del%20aplankos%20valymo.pdf>). Įvairius valiklius reikia naudoti su AAP ir pagal pateiktas gamintojo instrukcijas, laikantis tinkamos patalpų ventiliacijos (pavyzdžiui, atidaryti langus) ir rankų higienos (žr. [https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/2%20Plakatas%20\(A4\).pdf](https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/2%20Plakatas%20(A4).pdf), [https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/3%20Plakatas%20\(A4\).pdf](https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/3%20Plakatas%20(A4).pdf)).

PRISIMINTI: niekada nepalikite valymo ir dezinfekcijos priemonių darbuotojams, klientams ar vaikams prieinamuose vietose. Jas turi naudoti tik tiek darbuotojai ar valymo paslaugų įmonės, kurios atlieka patalpų valymą ir dezinfekciją bei yra tinkamai apmokinti. Netinkamas valymo ir dezinfekavimo priemonių naudojimas nepanaikins koronaviruso, tačiau gali pažeisti naudojamus paviršius bei padaryti žalą pačiam darbuotojui ir aplinkiniams. Netinkamas asmens apsaugos priemonių naudojimas – neapsaugo darbuotojo ir kitų žmonių nuo viruso plitimo ir perdavimo aplinkiniams.

4. KAIP REKOMENDUOJAMA VALYTI IR DEZINFEKUOTI ĮVAIRIAS PATALPAS IR JOSE ESANČIUS PAVIRŠIUS

1. Naudoti tinkamus darbo rūbus
2. Nusiplauti rankas (žr. kaip atlikti tinkamą rankų higieną [https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/2%20Plakatas%20\(A4\).pdf](https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/2%20Plakatas%20(A4).pdf), [https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/3%20Plakatas%20\(A4\).pdf](https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/3%20Plakatas%20(A4).pdf))
3. Užsidėti pirštines ir kitas rekomenduojamas AAP (žr. žemiau)
4. Pasiruošti valymo įrangą ir priemones (visuomet cheminę priemonę pilti į kibirą ar talpą su vandeniu, o ne atvirkščiai)
5. Naudoti skirtingas šluostes sanitarinėms, bendrojo naudojimo ir virtuvėlių patalpoms (žr. rekomenduojamą spalvų kodą: <https://qualitasprimum.com/svara-lt/kryzmine-tarsa-ka-deretu-zinoti-kiekvienam/>)
6. Naudoti skirtingas šluostes valymui ir dezinfekcijai (kad nesusimaišytų skirtingi valikliai ir dezinfekantai)
7. Pasirūpinti patalpos oro cirkuliacija (pavyzdžiui, atidaryti langus)
8. Atliekant darbus visuomet padėti geltonąjį įspėjamąjį ženklą „atsargiai, vyksta valymo darbai“, „atsargiai slidu“ ir pan.
9. Pradėti valymo ir dezinfekcijos darbus nuo švaresnių patalpų ir užbaigti nešvaresniomis patalpomis (pavyzdžiui, pirmiausia išvalomos ofiso patalpos, koridoriai, laiptinės, o po to valomos sanitarinės patalpos (dušinės, tualetai)
10. Patalpų ir jose esančių paviršių valymą ir dezinfekciją pradėti nuo švaresnių ir baigti nešvaresniais paviršiais (pavyzdžiui, pradedamos valyti sienos ir kiti paviršiai, užbaigiama grindų valymu)
11. Patalpos ir jose esantys paviršiai valomi ir dezinfekuojami nuo viršaus link apačios (pavyzdžiui, pradedama nuo sienos viršutinės dalies, užbaigiama apatine sienos dalimi)
12. Patalpos ir jose esantys paviršiai valomi ir dezinfekuojami pagal arba prieš laikrodžio rodyklę (kad nepraleisti ir nepamiršti kurie paviršiai buvo nuvalyti ir išdezinfekuoti, o kurie ne)
13. Ypatingas dėmesys turi būti skirtas „kontaktinių taškų“ valymui ir dezinfekcijai (žr. žemiau)
14. Atliekant dezinfekciją yra būtina atkreipti dėmesį į priemonės gamintojo nurodytą ekspozicijos laiką (priemonės reakcijos laiką)
15. Po dezinfekavimo rekomenduojama paviršius nuplauti švariu vandeniu arba neutraliu valikliu, naudojant švarią šluostę
16. Atlikus valymą ir dezinfekciją - susirinkti valymo priemones ir įrankius
17. Pasirūpinti oro cirkuliacija (pavyzdžiui, uždaryti langus)
18. Kur įmanoma - pašalinti įspėjamąjį geltonąjį ženklą (įspėjamasis ženklas pašalinamas, kai patalpa yra saugi sau ir aplinkiniams)
19. Nuvalyti ir išdezinfekuoti naudotą valymo įrangą
20. Nusiimti, nuvalyti ir išdezinfekuoti daugkartinio naudojimo asmens apsaugos priemones
21. Nusiimti vienkartinės pirštines ir kitas asmens apsaugos priemones bei jas saugiai pašalinti (į tam skirtas šiukšliadėžes ar atliekų konteinerį, kaip užterštas atliekas)

22. Nusiplauti rankas (žr. kaip atlikti tinkamą rankų higieną [https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/2%20Oplakatas%20\(A4\).pdf](https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/2%20Oplakatas%20(A4).pdf), [https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/3%20Oplakatas%20\(A4\).pdf](https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/3%20Oplakatas%20(A4).pdf))

- 4.1. Darbuotojai, atlikdami valymą ir dezinfekciją, turi naudoti AAP, darbdaviai ir valymo paslaugų tiekėjai turi apmokinti ir užtikrinti tinkamu asmens apsaugos priemonių naudojimu. Turi būti laikomasi SDL ir kitose instrukcijose nurodytų reikalavimų ir rekomendacijų.
- 4.2. Kur įmanoma, atliekant paviršių valymą ir dezinfekciją yra rekomenduojama naudoti vienkartinės šluostes, po to jas saugiai pašalinti (į šiukšlių dėžės, konteinerius, kaip užterštas atliekas). Tai padarius būtina nusiplauti rankas (žr. kaip atlikti tinkamą rankų higieną [https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/2%20Oplakatas%20\(A4\).pdf](https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/2%20Oplakatas%20(A4).pdf), [https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/3%20Oplakatas%20\(A4\).pdf](https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/3%20Oplakatas%20(A4).pdf)).
- 4.3. Panaudotas daugkartinio naudojimo šluostes, darbo rūbus, užuolaidas ir kitus tekstilės gaminius rekomenduojama skalbti 90° C su skalbikliu. Jei dėl tekstilės gaminių ypatybių negalima naudoti karšto vandens, skalbiant naudoti specialias chemines medžiagas (pvz., baliklį ar natrio hipochlorito turinčių produktų, skirtų tekstilės gaminiams). Po skalbimo visus tekstilės gaminius pilnai išdžiovinti, nenaudoti pusiau išdžiūvusių ar neišdžiūvusių gaminių.
- 4.4. Valant ir dezinfekuojant paviršius yra rekomenduojama mūvėti pirštines. Jeigu nėra galimybės naudoti vienkartinį pirštinių, naudojamos daugkartinio naudojimo pirštinės, jos turėtų būti skirtos tik valymui ir dezinfekcijai, jos neturi būti skirtos naudoti kitiems tikslams. Prieš pradėdant naudoti pirštines ir po pirštinių panaudojimo būtina nusiplauti rankas (žr. kaip atlikti tinkamą rankų higieną [https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/2%20Oplakatas%20\(A4\).pdf](https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/2%20Oplakatas%20(A4).pdf), [https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/3%20Oplakatas%20\(A4\).pdf](https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/3%20Oplakatas%20(A4).pdf)).

PASTABA: atliekant patalpų ir paviršių valymo ir dezinfekavimo darbus - neliesi veido.

PRISIMINTI: šiukšliadėžėse ar konteineriuose esančio turinio neliesi rankomis, šiukšles pašalinti į tam skirtus konteinerius kartu su šiukšlių maišu. Naudoti pirštines, po to būtina nusiplauti rankas (žr. kaip atlikti tinkamą rankų higieną [https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/2%20Oplakatas%20\(A4\).pdf](https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/2%20Oplakatas%20(A4).pdf), [https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/3%20Oplakatas%20\(A4\).pdf](https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/3%20Oplakatas%20(A4).pdf))

4.5. Įtarus ar patvirtinus COVID-19 atvejį rekomenduojama:

- uždaryti patalpas nuo darbuotojų ir pašalinių asmenų;
- kur įmanoma, padidinti patalpų oro cirkuliaciją (pavyzdžiui, praverti langus ir duris);
- prieš pradėdant patalpų valymą ir dezinfekavimą, jeigu įmanoma, palaukti apie 24 valandas, kad būtų sumažintas kvėpavimo takų lašelių kiekis ore ir ant paviršių;
- valymas ir dezinfekcija turėtų būti atlikta visose zonose (pavyzdžiui, ofisai, koridoriai, laiptinės, salės, tualetai ir t. t.), kuriomis naudojosi asmuo, turintis COVID-19, ypatingą dėmesį skiriant „kontaktiniams taškams“.

4.6. Kokias asmens apsaugos priemones (AAP) reikėtų naudoti atliekant patalpų ir paviršių valymą ir dezinfekciją?

Darbuotojai turi vadovautis priemonių ir įrangos gamintojų rekomendacijos. Siekiant užtikrinti darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus bei kuo didesnės koronaviruso infekcijos prevencijos ir COVID-19 plitimo kontrolės, valymo ir dezinfekcijos metu naudoti:

- darbo rūbus;
- vienkartinius, ilgarankovius, skysčiams nepralaidžius chalatus, jiems nesant - vienkartinės prijuostės ir/arba kombinezonas;
- apsauginius akinius arba veido skydelius;
- pirštines;
- apsauginiai respiratoriai (FFP2, FFP3), jiems nesant - veido apsaugos kaukės;
- kitas SDL nurodytas AAP.

PRISIMINTI:

- Daugkartinio naudojimo AAP reikia pakeisti naujomis po jų akivaizdaus nusidėvėjimo, įskilus, suplyšus bei pagal pateiktas gamintojo rekomendacijas
- Daugkartinio naudojimo asmens priemonės turi būti valomos ir dezinfekuojamos pagal gamintojo rekomendacijas
- Jeigu pirštinės yra dėvimos kartu su kitomis asmens apsaugos priemonėmis (pavyzdžiui, akiniai, kaukės, respiratoriai) - jas reikia užsidėti paskutines.
- Jeigu buvo dėvima apsauginė veido kaukė ar respiratorius, jis turėtų būti nuimamas paskutinis. Nusiėmus AAP būtina nusiplauti rankas (žr. kaip atlikti tinkamą rankų higieną [https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/2%20Oplakatas%20\(A4\).pdf](https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/2%20Oplakatas%20(A4).pdf), [https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/3%20Oplakatas%20\(A4\).pdf](https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/3%20Oplakatas%20(A4).pdf))
- Nusiimti AAP taip, kad darbuotojas neužterštų savęs, aplinkinių ir aplinkos.

4.7. Ar įmonėms ir organizacijoms reikia vykdyti valymo ir dezinfekcijos darbų ir paslaugų kontrolę?

- Atlikęs patalpos paviršių valymą ir dezinfekciją, darbuotojas turėtų patikrinti ar nėra paliktų nešvarių ir/ar neišdezinfekuotų paviršių ir jų vietų;
- Įmonės ir organizacijos turėtų vykdyti valymo ir dezinfekcijos darbų ir paslaugų kontrolę, inspekcijas, siekiant užtikrinti, kad valymas ir dezinfekcija yra atliekama faktiškai, o ne deklaratyviai;
- Įmonės ir organizacijos turėtų paskirti atsakingus asmenis, kurie prižiūrėtų organizacijos darbuotojų higienos normų laikymąsi bei vykdytų reguliarią valymo ir dezinfekcijos darbų kontrolę ir priežiūrą.

4.8. Į ką reikia atkreipti dėmesį atliekant valymo ir dezinfekavimo darbus bei naudojant priemones?

- Pasitikrinti etiketes, priemonės galiojimo laiką, naudoti pagal pateiktas instrukcijas, SDL ir su AAP;
- Naudojant priemones vengti sąlyčio su akimis, veidu, burna ir oda;
- Laikytis įspėjimų ir atsargumo priemonių;
- Laikytis darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų;
- Niekada nemaišyti skirtingų valymo priemonių, naudoti vieną cheminę priemonę vienu metu;
- Stengtis tinkamai vėdinti patalpas;
- Vengti naudoti purškiamąsias priemones ant labai užterštų paviršių;
- Laikyti dezinfekavimo priemonės skystį ant paviršių reikalingą sąlyčio laiką (ekspozicijos laiką);
- Užsiteršus paruoštam valymo ar dezinfekavimo skysčiui - užmaišyti naują skiedinį.
- Reguliariai nusiplauti rankas (žr. kaip atlikti tinkamą rankų higieną [https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/2%20plakatas%20\(A4\).pdf](https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/2%20plakatas%20(A4).pdf), [https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/3%20plakatas%20\(A4\).pdf](https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/3%20plakatas%20(A4).pdf))

PRISIMINTI: jeigu paviršiai yra nešvarūs ir užteršti, prieš atliekant dezinfekavimą, juos reikia nuvalyti tinkamu valikliu arba muilu ir vandeniu.

4.9. Patalpų paviršių dezinfekavimui naudoti

(<http://sam.lrv.lt/uploads/sam/documents/files/KORONA/rekomendacijos%20del%20aplinkos%20valymo.pdf>):

- Praskiestą buitinį baliklį su hipochloritu; arba
- Dezinfekuojančius valiklius, turinčius ne mažiau kaip 70% etanolio.

PASTABA: naudodami šias priemones vadovautis gamintojo instrukcijomis. Niekada nemaišyti buitinio baliklio su amoniaku ar jokiais kitais valikliais ir cheminėmis priemonėmis.

PRISIMINTI: buitinis baliklis bus veiksmingas prieš koronavirusą COVID-19, jeigu jis bus tinkamai atskiestas ir naudojamas.

4.10. Kaip reikia paruošti tinkamą baliklio tirpalą?

Baliklio dezinfekavimo tirpalo/valiklio paruošimas (rekomenduojama naudoti 0,1% natrio hipochlorito tirpalą):

Lentelė sudaryta pagal LR Sveikatos apsaugos ministerijos, European Centre for Disease Control and Prevention (ECDC), U.S. Centers for Disease Control and Prevention (CDC), China's Centre for Disease Control and Prevention, Singapore's National Centre for Infectious Disease (NCID), South Korea's Centres for Disease Control and Prevention (KCDC), Australian Government Department of Health pateiktą informaciją.

1 litro dezinfekavimo tirpiklio paruošimas		5 litrų dezinfekavimo tirpiklio paruošimas		
<p>Į kibirą ar talpą įpilkite reikiamą vandens kiekį ir atsargiai įpilkite išmatuotą baliklio kiekį. Atsargiai sumaišykite.</p> <p>Originalaus baliklio stiprumas</p> <p>Tirpalo paruošimui naudokite cheminių priemonių dozavimo indelius. Tirpalą naudoti ne ilgiau kaip 24 val. nuo jo paruošimo. Tirpalą keisti nauju, jam užsiteršus nešvarumais.</p>		<p>Į kibirą ar talpą įpilkite reikiamą vandens kiekį ir atsargiai įpilkite išmatuotą baliklio kiekį. Atsargiai sumaišykite.</p> <p>Tirpalo paruošimui naudokite cheminių priemonių dozavimo indelius. Tirpalą naudoti ne ilgiau kaip 24 val. nuo jo paruošimo. Tirpalą keisti nauju, jam užsiteršus nešvarumais.</p>		
%	Baliklio kiekis	Vandens kiekis	Baliklio kiekis	Vandens kiekis
1	100ml	900ml	500ml	4500ml
2	50ml	950ml	250ml	4750ml
3	33ml	967ml	165ml	4835ml
4	25ml	975ml	125ml	4875ml
5	20ml	980ml	100ml	4900ml

Buitinis baliklis gali turėti įvairaus stiprumo aktyviųjų medžiagų – natrio hipochloritas. Informacija pateikiama produktu etiketėje, kuri dažnai gali būti pavadinta tiesiog chloru.

PRISIMINTI: baliklį pilti į vandenį, o ne atvirkiščiai. Naudoti AAP pagal pateiktas gamintojo instrukcijas (pavyzdžiui: pirštines, akiniai, respiratorius ar kaukė). Laikytis gamintojo instrukcijų naudojant visas dezinfekavimo priemones (pvz. koncentracijos kiekis, naudojimo būdas, sąlyčio/kontakto (eksponacijos) laikas ir kt.)

4.11. Rankų higiena ir kitos prevencinės priemonės:

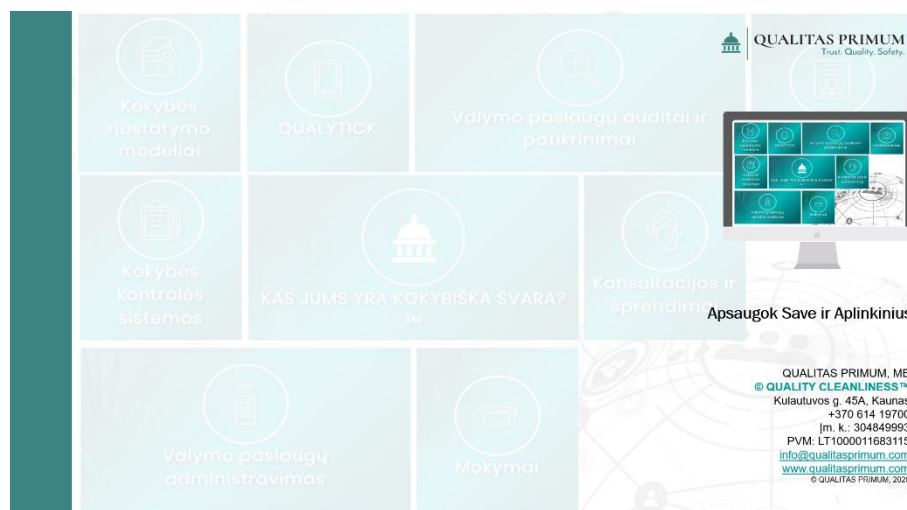
Kada reikia plauti rankas?

- Pradedant ir baigiant valymo ir dezinfekcijos darbus bei tarpe jų, jeigu rankos užsiteršė;
- Paliečiant kitą asmenį;
- Prieš užsidedant pirštines ar kitas asmens apsaugos priemones ir po jų nusiėmimo;
- Prieš/po pietų pertrauką;
- Prieš/po valgydami ar laikydami maistą;
- Prieš/po rūkymo;
- Pasinaudojus tualetu;
- Po kontakto su skalbiniais, atliekomis ar valymo įranga ir priemonėmis;
- Po tiesioginio ar netiesioginio kontakto su kitu asmeniu;
- Po sąlyčio su aplinkos objektais, paviršiais ar daiktai, kurie gali būti užteršti pavojingais mikroorganizmais;
- Po nusikosėjimo ar nusičiaudimo;
- Išpūtę nosį;
- Po kontakto su gyvūnais;
- Prieš/po pagalbos teikimo kitam asmeniui, kuriam reikalinga pagalba (pavyzdžiui., padėjote panešti daiktus)
- Sąlyčio su išorine aplinka

5. REKOMENDACIJOS VERSLO ĮMONIŲ IR ORGANIZACIJŲ DARBUOTOJAMS

- Darbuotojų ir aptarnaujančio personalo rankos turėtų būti plaunamos ne rečiau nei kas valandą laiko ir kitais aukščiau pateiktais atvejais
- Jeigu rankos yra užsiteršusios, pirmiausia jas nuplaukite, o po to atlikite rankų dezinfekciją
- Matuokite darbuotojų ir aptarnaujančio personalo temperatūrą ne rečiau nei 3 kartus per dieną
- Turite klausimų, įtarimų ar reikia konsultacijos dėl koronaviruso ar neaiškios situacijos, skambinkite 1808
- Kiekvieną dieną priminkite darbuotojams:
  - Rankų higienos reikalavimus (žr. [https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/2%20plakatas%20\(A4\).pdf](https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/2%20plakatas%20(A4).pdf), [https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/3%20plakatas%20\(A4\).pdf](https://nvsc.lrv.lt/uploads/nvsc/documents/files/3%20plakatas%20(A4).pdf))
  - Čiudėjimo ir kosėjimo reikalavimus (žr. http://www.ulac.lt/uploads/downloads/leidiniai_2016/Uzdenk%20kosuli_A2_3.pdf)
  - Neliesti neplautomis rankomis veido
  - Laikytis saugaus atstumo nuo aplinkinių
  - Koronaviruso simptomus

APSAUGOK SAVE IR APLINKINIUS

The infographic features several icons and text boxes representing different services:

- Kokybės nustatymo modeliai** (Quality setting models)
- QUALYTICK**
- Valymo paslaugų auditas ir patikrinimai** (Cleaning services audits and checks)
- Kokybės kontrolės sistemos** (Quality control systems)
- KAS JUMS YRA KOKYBIŠKA SVARA?** (What is quality for you?)
- Konsultacijos ir sprendimai** (Consultations and solutions)
- Valymo paslaugų administravimas** (Cleaning services administration)
- Mokymai** (Training)

 A computer monitor displays a dashboard with various charts and data. The QUALITAS PRIMUM logo and tagline are visible in the top right corner of the infographic.